

Doktor Robin.

Igra v enem dejanji.

Po francoski: „Le docteur Robin, comédie - vaudeville en un acte, par Jules des Prémaray“

poslovenil

Val. Mandelc.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

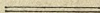
Natisnila „Národna tiskarna“.

1877.

O s o b e.

David Garrick.
Jackson, trgovec.
Artur Mallam.
Marija, Jacksonova hči.
Edita, Marijina dojka.
Strežaj.

Godi se v Londonu pri Jacksonovih.

Salon; zadaj in na straneh vrata. Na levi pisalna miza, na njej butiljka z vinom Portske, zraven dve kupici.

Prvi prizor.

Jackson (sedé), Edita (zraven njega).

Jackson (sedé pri mizi toči v čašo ostanek iz butiljke): Torej nič nisi opazila, ljuba Edita, da bi se bilo obrnilo na bolje? Nič ji ne more razvedriti otožnega duhá?

Edita: Nič, gospod!

Jackson: A francoske knjige, ki jej jih pošilja vsaki dan Artur Mallam, njen zaročenec?

Edita: Toliko da jih pogleda — ravno tako tudi ne mara drugih knjig, ki jih je poprej pogostoma prebiral. Saj je pustila v nemar celó branje svetega pisma!

Jackson: A muzika — slikanje —?

Edita. Popustila je vse! Vse, razun edinih onih gledališčnih knjig —.

Jackson: Dà, tudi dar Arturov — dela Shakespearova?

E d i t a: Tako nekako, dà. Odkar je gospodična šla gledat té vražje komedijante, Bog mi grehe odpusti, ni revi nič družega v glavi, nego gledališče. Ah! gospod Jackson, koliko srečnejša je bila pač v vaši lepi domačiji v Northumberlandu, sredi vrlih delavcev vaše fabrike, ki so jo častili kot svojega angelja varha — tako je bila dobra, tako pobožna!

J a c k s o n: Pobožna dà, posebno odkar je pred dvema letoma z mano obiskala v Brügu svojo teto, opatinjo v filipijskem samostanu. Pogovori moje nekoliko ascetične sestre so ji vsadili v srce jako bogoljubne občutke.

E d i t a: In od onega časa ji ni bilo drugo v mislih, nego molitev, cvetje in pa tolažba nesrečnih. Ah! Zakaj smo neki prišli v London!

J a c k s o n: Morali smo. Zahtevala je to ravno njena sreča, ker moje premoženje je bilo v nevarnosti po nepoštenem ravnanji mojih drugov, Dika in Herisona, ki sta delala zase, ne pa zame, ter bi me bila spravila na nič, ko bi ne bil o pravem času na pomoč poklical sodnije. A zdaj ko sem svoje reči srečno končal ter bi se morali vrniti domú, zdaj raste od dne do dne Marijina otožnost!

E d i t a: Vsemu je krivo to gledališče. Kar je tam čula, to ji zdaj meša glavo. Ravnokar je

govorila sila reči, ki jih nisem mogla razumeti; s početka se mi je zdelo, da so psalmi, ali natenkrat je počela na pomoč klicati noč: „O pridi, tamna noč!“ Potem pa zopet: „Romeo, daní se!“ In za tem je prišlo nekaj o krogarji, čegar perje po zimi — kaj jaz vem! — Ah! človek bi sam izgubil pamet pri vsem tem!

Jackson (zase): Isti verzi, ki jih je govorila v sanjah.

Edita: In kako bi si zapomnila vse druge nerazumljive reči, ki jih govori gospodična, in pa imena velikih gospodov, knezov — ali med vsemi ji je vendar zmeraj ta pospod Romeo najljubši.

Jackson (zase): Dà, Romeo — ali pod tem imenom se krije čisto druga osoba. — Dosti, ljuba Edita, pojdi, vrni se k Mariji, in bodi ji le še skrbnejša tovaršica. Misli, da je moj otrok; moj edini otrok — živa podoba njene uboge matere. Pojdi, hiti, strah me je, kedar le vem, da je sama.

Edita: Treba li mi še priporočati skrb za siroto, meni, ki se nisem maknila od nje, odkar ji je umrla mati? Ne storim li, ravno takó kakor vi gospod, vse, vse, karkoli poželi? Kdo bi ji mogel kaj odreči? Kdo bi ne ljubil tega milega deteta? (Odide.)

Drugi prizor.

Jackson (sam).

Jackson: Ubogo dete! Ah! edina sreča je ta, da razum~~x~~ mene nihče ne vé njene skrivnosti. Neprenehoma so mi pred očmi one sanje, ki so jo izdale. V skrbeh zanjo sem se približal njeni postelji, ko je spala: „Romeo, dani se“, tako je zašeptala nekolikokrat, ali tekoj za tem so njena usta izgovorila drugo ime, in izgovarjala je neprenehoma; dà, drugo imé, ali jaz je moram zamolčati — zavoljo nje — zavoljo sebe samega. Kaj bi porekel svet, ko bi začul, da se je hči Jacksona, starega, poštenega Jacksona zagledala v — To ne sme biti, njenim sanjarijam se mora storiti konec. Našel se bo pomoček, sam ga bom našel, skusil jo bom spraviti iz Londona, pospešil bom njeno možitev z Arturom — ah, tukaj je! a posebno on ne sme niti slutiti ničesar.

Tretji prizor.

Jackson, Artur.

Artur (prišedši skozi zadnja vrata): Dober dan, gospod Jackson. A zdravje gospodične Marije, naše mile bolnice?

J a c k s o n : Bolje, dragi Artur, bolje.

A r t u r : Resnično? O kolika sreča! Vi veste, kako neizmerno ljubim Marijo, in od onega dne, ko ste privolili dati mi jo v zakon, odprto je pred mojimi očmi novo življenje.

J a c k s o n : Slušajte! Če sem jaz danes bogat, ni li to vaša zasluga? Vi ste zmagali z mojo pravdo, ki je bila na pol že izgubljena, in jaz sem ostal milijonar. Zatorej sem jaz vaš velik dolžnik, in nikdar se ne bom prenehal truditi, da se vam jaz in moja hči oddolživa, kolikor je v najinih močéh.

A r t u r : In lepšega darú zame ní, nego je Marija! Njeno zdravje se je tedaj res obrnilo na bolje?

J a c k s o n : Kakor sem rekel. Majhina nervoznost, to vam je vse — verjemite, v kratkem bo dobro. In zato pojdemo iz Londona, kakor hitro vam dopuste vaši opravki.

A r t u r : Največih se bom iznebil ravno danes. Danes je končna obravnava v pravdi, ki sem ji posvetil vso moč svojega duhá.

J a c k s o n : Ah! Če je človek s tridesetimi leti eden najslavnejših advokatov Londonskih —.

A r t u r : Vam je danes vsaka beseda hvala, dragi Jackson — ali ne zamerite, meni je najmileja misel na Marijo; neobhodno potrebna ji je

zabava; danes igrajo v gledališču Drury-Lanskem novo igro, in jaz sem se podvizal ter priskrbel ložo.

Jackson: Za gledališče? Vraga! Mislite li res?

Artur: Gledališče ji je najljubše, in to je čisto naravno, ker zanjo je to nova zabava.

Jackson: Dá, dá — ali —

Artur: In razun tega so ravno zdaj zbrani v Londonu najizvrstnejši gledališki talenti — Barry, Kemble — posebno pa Garrick — nočejšno novo igro je zložil on, in on sam igra v njej glavno nalogo.

Jackson: Tedaj ne samo igralec, ampak tudi poet! Res, kamorkoli pridem, slišim govoriti le o Garricku. Povejte mi, Artur, poznate li ga vi osebno?

Artur: Kako bi ga ne poznal! Garrick je moj klient, moj prijatelj; ono težko pravdo, o kterej sem vam ravnokar govoril, imam ravno zanj. —

Jackson: Vaš prijatelj je, pravite?

Artur: Mar se vam to čudno zdi?

Jackson: To ne — ali da vam povem odkar sem ga videl kot Othella, kot Gloucestra, ne morem si ga drugače misliti, nego kot človeka, ki ravno hoče nekoga zadaviti.

Artur: Vi se šalite. Resnica pa je, da ne najdete vrlejšega človeka, boljega srca, nego je Garrik.

Jackson: Verjamem vam. Ali govorili ste o njegovi pravdi. Kakošna pravda je to?

Artur: Vi ne veste? A ves London ne govori družega nego o njej.

Jackson: Jaz tu živim kot tujec.

Artur: Garrick ni bil zméraj to, kar je dandanes, prva zvezda na gledališkem nebu. Moral se je boriti dovolj, dokler da je prispel do triumfa. Kot siromašen pomočnik pri nekem vinskem trgovcu je životaril v tamni krčmi; a vendar njegovemu ženiju ni trebalo družega nego priložnosti pokazati se, da bi slavno zmagal. Našel pa se je dober angelj v osobi imenitne gospé, ki ga je skrivaj in brez njegovega znanja spravila na pot, ki ga je vodil k slavi, in odpravila vse ovire, ki so bile dostikrat tolike, da je skoraj omagal. Počel je na nekem majhinem gledališči, dokler ni naenkrat in to zopet po vplivu neznane podpornice pokazal se kot nova zvezda na gledališči Drurylanskem. Tedaj še le in prav slučajno je izvedel, koga da ima za vso svojo srečo zahvaliti; bila je to lady Herweyeva, žena lorda angleškega, ki pa je bil človek najbolj sirov in

najbolj razuzdan ter je s svojo ženo ravnal dostikrat ravno tako, kakor s svojim hlapcem —

J a c k s o n : Sramota!

Artur: Dolgo že se je pripravljala njena rodovina, tožiti ga in dobiti privoljenje, da se ločita, ker s časom je postajal gospej takošen zakon strašno neprenesljivo breme. Kmalu pa se ji je zdelo to breme še stokrat večje, ko je primerjala lorda Herweya in pa mladega umetelnika. Bil je med njima neizmeren razloček, in nikakor ni bilo čudno, da se je njena dobrohotnost premenila v ljubezen. Pa tudi v srcu Garrickovem je stopila ljubezen na mesto hvaležnosti, in to je pospešilo njen sklep. Lord je v Indiji in ona je izročila tožbo sodniji. Odrekla se bo vseh naslovov ta žena, ki je bila nesrečna toliko časa, stopila bo z visočine, kamor je bila postavljena po rojstvu in premoženji, in vzdignila bo k sebi Garricka — če se ji dovoli ločitev! Vse kaže dobro in ravno danes, kakor sem rekel, je zadnja obravnava, a jaz upam —

J a c k s o n : Da boste dobili to pravdo, kakor ste dobili mojo? Da, dobili jo boste, stavil bi svoje premoženje! Ali da vam rečem, vaša povest je jako romantična in zanimiva. A kje je med tem lady Herweyeva?

Artur: Iz uzrokov lahko razumljivih je šla v samoto, in živi v svojem gradiči pri Norfolku, čakaje, da se njena osoda reši v Londonu.

Jackson: Razumem. A Garrick jo ljubi?

Artur: Ljubi jo strastno, neizrečeno, kakor le kdo na svetu zamore ljubiti.

Jackson: (Zase, stopivši k mizi): Hvala Bogu, zdaj mi je odleglo. (Glasno): Dopustite, napisati moram naglo par vrstá.

Artur: Izvolite (hodé sem ter tje, zase): Ah! Kako težko čakam, da vidim Marijo in da se prepričam sam o njenem zdravji, ki mi je tolikanj na sreč!

Jackson (zlagaje list): Tako! Drury-Lane ni daleč. (Arturu): Storjeno je, dragi Artur — (ustane) samo poslati moram še list. (Desna vrata se odpro): Tu je ravno moja hči, par trenutkov vas puščam ž njo samega —

Artur: Kako bleda je še zmeraj —

Četrty prizor.

Prejšnja. Marija.

Marija (nastopi z desne ter deklamuje ne vidé nikogar):

Lej zlat je trak obrobil že oblake
Zamolclo že doni iz samostana
Pobožnih sester jutranji hosanah!

Jackson (stopivši k njej): Ubogo dete!

Marija (zbudivši se iz sanjarije): Ah moj oče! — sir Artur — (poda roko Arturu, ki ji je stopil ne levo).

Jackson: Da, ljuba moja, Artur, ki misli le to, kako bi tebe razveselil —

Marija: Zmeraj dober in prijazen —

Jackson: A kako ti je danes, Marija? Bolje, jeli?

Marija: Da, da, dragi oče —

Jackson: In gotovo ti bo všeč, kar ti je sir Artur — pa povedal ti bo sam. (Ona gre na desno. On zase): Vedno klaverna in otožna! (Glasno): Puščam vaju sama; tebe hčerka s tvojim možem vas, Artur, z vašo ženo. (Odide.)

Peti prizor.

Marija, Artur.

Marija: Resnično, Artur, skoraj me je sram, vi se tolikanj trudite, pa zame, ki se vam moram zdeti tako otožna, tako sitna.

Artur: Oh! tega vi pač ne mislite —

Marija: Da, vi ste predobri, vi skrbite, da bi me razveselili s čimerkoli — a znano vam je, da je zame tako malo veselja —

Artur: Moj Bog! gospodična, saj je celomajhina reč, ki vam jo nudim, nič drugzega nego loža v Drurylanu.

Marija: Ah! loža!

Artur: Da — danes bo gledališče gotovo natlačeno. Prva predstava nove igre, katero je pisal Garrick, ki bo sam igral v nji glavno nalogo.

Marija (zase): Zopet — zmeraj — ter zmeraj Garrick!

Artur: In jaz sem mislil, ker je združeno to dvoje, da bo zabava toliko lepša —

Marija: Da, da, — ali vesela igra — vi veste, to zame ni, jaz ljubim resno poezijo, dramo — ne zamerite, ali ni me volja iti —

Artur: Kaj pravite?

Marija: Ne — ne pojdem ne, ne pojdem ne —

Artur: Smem li vprašati, gospodična — ?

Marija: Ne, ne, prosim vas, pustite to govorico —

Artur: Ne zamerite, da sem vas tolikanj nadlegoval. Zgodilo se je edino iz želje, da vam otožno srce razveselim.

Marija: Oh! to me dela neprenesljivo, jelite Artur? A vi ste tako dobri, tako blagi. Verjamete li, da si sama to očitam dostikrat, da preklinjam to zlo, ki me tlači, da se ga ne morem iznebiti. Nikarte se jeziti, ah! ne morem je zmagati te nesrečne melanholije!

Artur: Kaj vidim? Vi se jočete?

Marija: Jaz — ne — ne — motite se. Bi li mar res mogli misliti? Ne smete, razumete li? Žalostilo bi mojega očeta. Ubogi oče! Drži se veselo, ali našla sem ga že nekoč, ko se je možak jokal zavoljo mene. Glejte, Artur, zdaj sem mirna, jelite, ne zdim se vam več, kakor da bi se bila jokala? (Obrne se, da bi se ne videlo, kako je ganjena, ter si skrivaj obriše solzó.)

Artur: Ali vi se še zdaj jočete! Čujte, Zastonj skušate zaslepiti samo sebe; vi imate neko skrivnost — zakaj je nečete zaupati meni?

Marija: Skrivnost — ne, nimam skrivnosti; Artur; in nikarte me izpraševati nikdar več! Hočete mi li obljubiti?

Artur: Marija!

Marija: Hvala vam, hvala! Vi vidite pač sami, da me ne smete izpraševati.

Artur: Ne bom vas. Govoriva rajše o sreči, ki naju čaka, o najini poroki, ki ste jo pred nekoliko časa tudi vi imeli za svojo srečo.

Marija (ki postaja počasi otožna): Za mojo srečo — da — da — Oh! ko bi ozdravela, gotovo —

Artur: Povrnilo bi se prejšnje veselje.

Marija (zmeraj ne gledé ga): Strah me je, da ne bom zdrava — nikdar.

Artur: Moj Bog! Kako morete misliti kaj tacega?

Marija (kakor v sanjah): Ne — ne — bilo mi je na misli —

Artur (zase): Zopet kakor izgubljena!

Marija (zase, mislè da je sama):

Oblakov rob zlaté že solnèni žarki

Izza planine — Romeo dani se!

Artur: Marija! — Marija!

Marija (zavedevši se): Ah! Vi ste bili tu, Artur?

Artur (zase, obupno): Niti videla me ni več!

Marija: Kaj sva le govorila? O čem sva se neki menila? Kaj bomo počeli drevi?

Artur: Vi niste bili moje misli —

Marija: V čem?

Artur: Zavoljo lože v Drurylanu. Ali kaj mi je padlo na um! Saj imamo drugo gledališče, Convent-garden. A ker vi ljubite tragedijo, Barry, slavni tekmeec Garrickov, igra nocoj kralja Leara —.

Marija: Barry! Dá, meni je ljubši Barry, pravijo, kako izvrsten je kot stari kralj.

Artur: Tedaj ste pri volji?

Marija (zase): Ubogi Artur! Oh! nihče ne sme slutiti mojega namena, mojega odhoda! (Glasno): Odločeno je, Barry in Convent-garden.

Artur: Kako ste dobra! Svetlost, šum, množica, vse to vas bo razvedrilo morebiti.

Marija: To upam. Ali še enkrat, prosim vas, da mi odpustite vso žalost, ki vam jo napravljam, Artur!

Artur: Kaj govorite, gospodična? Temveč dovolite mi, da se vam zahvalim, ker ste me usrečili s tem, da morem izpolniti eno vaših željá.

Marija: Dá, Barry je izvrsten v tragediji. To bo krasna zabava nocoj. Za gotovo pričakujem torej to ložo, zanašaje se na vašo prijaznost.

Artur: Imeli jo boste, gospodična!

Marija: Prepričana sem. (Zase, med tem jej on poljubi roko): Oh! moj Bog, koliko trpim! (Odide na desno.)

Šesti prizor.

Artur, potem Jackson.

Artur: Hvala Bogu! Kako nagla prememba! To je menda prvi nasmehljaj izza dolgo, dolgo časa. (Jacksonu, ki nastopi odzad): Ah! gospod Jackson, čujte, veselite se z mano!

Jackson (prišedši Arturu na desno): Kaj to pomeni?

Artur: Marija! Preljuba Marija! Privolila je, da pojde v zabavo, da nas ne bo več žalostila —

Jackson: Ta loža za Drurylane tedaj?

Artur: Ni je hotela.

Jackson: Kaj?

Artur: Izbrala pa si je drugo za Conventgarden. Videti hoče Barrya; Barry ji je ljubši nego Garrick.

Jackson: Nego Garrick! Resnično?

Artur: Vesela igra ji je malo všeč.

Jackson: Tako?

Artur: In če prav pomislim, zdi se mi, da je njena prava. Pa če je ravno kriva, vi razumete mojo srečo. Ne moram li se podvizati, da ji storim vse, karkoli ji je všeč?

Jackson (zase): Siromak!

Artur: In zato tečem v Conventgarden, dà tečem, ker ta pravda — ah, prav za prav nimam niti časa — vse eno, sam ji bom prinesel biljet. Ah! Jackson, kako sem srečen! (Odide skozi zadnja vrata.)

Sedmi prizor.

Jackson sam.

Drago dete! Kakó se bojuje sama s sabo. Ker prepričan sem, da ji je pokalo srce, predno je rekla, da ne pojde gledat Garricka. Njeno veselje, ki mi je govoril o njem Artur, moralo je biti pač jako grenko. Ah! moja edina nada je le Garrick sám. Čudna je nekoliko moja misel, to je res, ali res je tudi, da se dostikrat izleči enako z enakim. Dejal sem sam sebi: Človek, ki zamore takó očarati, pa posebno če sam tudi strastno ljubi, mora poznati srčne rane, in vedeti, kako se zdravijo. On edini more to storiti. Kako?

Ne vem! Ali če ne pride? Ta prva predstava, ta pravda, pa da se dá motiti zavaljo mene, ki me niti ne pozna —

Glas (od zunaj): Dá, gospod Jackson! Pisal mi je, glejte list, jaz nimam časa postajati po predsobah.

Jackson: Ta glas! Zdi se mi —!

Osmi prizor.

Jackson, Garrick.

Garrick (nastopivši od zadaj, s pismom v roci): Je li kdo videl kaj tacega? Ustavljati me, prašati za ime, kakor da imam Bog vé, koliko časa!

Jackson: On je!

Garrick (prišedši k Jacksonu): Gospod Jackson?

Jackson: Na službo, gospod.

Garrick (kazaje list): Od vas je tole pismo? „Moja hči umira, vi edini jo morete rešiti. Pridite, rotim vas, edino moje upanje ste vi.“ Ne rekel bi, ko bi bil zdravnik, ali — je li tedaj ta list od vas?

J a c k s o n : Dá, gospod, mislil sem da — ali vsedite se, prosim —

G a r r i c k : Hvala, ni mi na mislih sedenje, temuč želel bi, da čim prej izvem, kaj in kakó —

J a c k s o n : Dovolite, da se vam najprej zahvalim, da ste prišli.

G a r r i c k : Ah! resnica je, da ni bilo ravno preveč gotovo. Ali vaše povabilo je bilo preveč originalno, in prihitel sem, prvič iz radovednosti, potem pa tudi, da vidim, ne morem li vam res v čem ustreči. Zatorej, prosim —

J a c k s o n : Prosim, poslušajte. Jaz sem vam malomeščan, priprost fabrikant iz Northumberlanda, brez skušnje v velikem mestu Londonu, kamor sem prišel po opravkih. Bil sem tako nepreviden, da sem vzel svojo hčer s sabo v gledališče, večkrat, in pa vselej, kadar ste igrali vi svoje najlepše naloge. Odkar ste predstavljali zadnjikrat Romea, ne čuje se drugo imé iz njih ust, nego Romeo. Ah, gospod, vi ste ji zadali veliko rano.

G a r r i c k : Do semkaj bi ne vedel ravno — ali dalje?

J a c k s o n : Kako? Vi ne slutite torej — da moja uboga Marija —

G a r r i c k : Dá, dá — razumem, mladostna gorečnost — prenapetost, — gledé Romea, Ham-

leta — vname se fantazija, vsaka misli, da je Julija, Ofelija; znano nam je to, ali navadno se to kmalu uleže.

Jackson: Če se pa ne uleže?

Garrick: Ah, vraga! Mislite, iščite, najde se gotovih pomočkov — na primer možitev.

Jackson: Po nesreči jo že sama misel na možitev razdraži, namesto da jo umiri — a njen zaročenec —

Garrick: Ah, tu je že tudi zaročenec? Čujte, preljubi moj gospod fabrikant, to se ravna po zaročencu. Če vi tirjate, da se vaša hči od kraljev, junakov, bogov gledališčnih poniža do kakšnega kramarja —

Jackson: Nikakor ne — temveč krasen možak je, plemenit —

Garrick: To je že nekaj.

Jackson: Duhovit —

Garrick: Še bolje.

Jackson: Spoštovan in čaščen —

Garrick: Izvrstno! in zdi se mi —

Jackson: Ah! ali vse to nij dovolj. Ubogo dete, ki je prej ljubilo svojega zaročenca, ogiblje se ga zdaj. In kadar ji jaz kot oče spregovorim o možitvi, tedaj me jame prositi, naj odložim, naj počakam.

Garrick: Vraga! Reč je resnejša, nego sem si bil mislil. Ali reciva pravo, kaj pa vendar hočete, da storim jaz?

Jackson: Kaj vam jaz vem! Razženite njene sanjarije — s kakšnim domačim vašim pomočkom. Poskusite z mogočnim vpljivom, ki ga imate, kadarkoli vas je volja, na vse svoje poslušalce —

Garrick: To je pač naglo rečeno — ali —

Jackson: Dà, ne zamerite, jaz sem pač smešen, vidim da je to težko; ker vam igralcem je treba, če hočete ganiti na strah, na trepet, na jok — jelite, je treba vse one vsakdanje priprave, rdečila, svetilnic, kostumov, muzike —

Garrick (ki ga je slušal smehljaje se): Neobhodno potrebno! Ah! resnica je, brez tega nam ni mogoče doseči niti najmanjega efekta — in vidite, ravno o tem sva tudi govorila ravnokar, tule zraven, v vaših ulicah, z enim mojih tovaršev, ravno ko je vrela cela truma ljudi skoraj pod vašimi okni.

Jackson: Ah! ah! a kaj je tu bilo?

Garrick: Oh! malenkost! Majhino otrocé, deklico, jako ljubeznjivo, na moje poštenje, pustil je bil neki nepreviden oče na par trenutkov samo v izbi —

Jackson: Samo!

Garrick: Okno je bilo odprto, in malí škratelj ne pet ne šest zleze na okno gori. Bilo je stanovanje pod streho, in otrochè stegne roko, da odtrga rumen cvet, ki je rasel iz žleba!

Jackson (plaho): Za Božjo voljo!

Garrick: Spodaj kup gledalcev, postajaje in ugibaje: dosegla ga bo — ne bo ga — bo ga — tako je šlo sem ter tje, s početka —

Jackson: A?

Garrick: Kar na enkrat nesrečno dete, vidé, da je roka prekratka, izleze iz okna, ter stopi na streho. Tedaj se zgrozi množica, in jame vpiti. Vrag si vé, vsi ljudje vpijejo v tem Londonu!

Jackson: Ah! moj Bog!

Garrick: V tem hipu prileti ubog človek, predere gnječo, pride pod žleb. Tu obstoji, kakor da je okamenel od groze — govoriti hoče, ali beseda ne gre ist — njen oče je! Oče, ki vidi svojega otroka igrati se nad strašno globočino, ker vsak trenotek se je nesrečnica približevala bolj in bolj kraju strehe. Zdajle ji bo spodletelo — zdajle bo padla. Nazadnje —

Jackson (v največem strahu): Nazadnje! Prosim vas — stresa me groza!

Garrick: Nazadnje! ona odtrga rumeni cvet, pogleda, smeje se, množico, pa zpleza mirno

zopet skozi okno v izbo. Bog nebeški varuje otročiče!

J a c k s o n (oddahivši se): Ah! Naužil sem se straha!

G a r r i c k (smeje se): Resnično? To ravno sem hotel! Vi ste trepetali — poglejte me, niti rdečila nimam, niti brkov, niti kostuma; niti svetilnic ni tu, in vendar ste trepetali.

J a c k s o n: Oh! ali tedaj, gospod Garrick le še bolj vidite, da morete ganiti mojo hčer na karkoli vas je volja —

G a r r i c k: Dá, gotovo, ali nimam časa. Vsak drug hip bi mogel morebiti misliti z vami — ali ravno danes gre meni samemu toliko reči po glavi! Kakor na trnji sem kot pisatelj, kot igralec, in kot človek, čegar sreča je ravno na vagi. Za vas je težava me razumeti, za vas ki ste navajeni na redni tečaj kupčijskih opravil; ali ponoviti vam moram, za danes — ne zamerite, če vas zapustim. Jutri, če bo mogoče, vas obiščem zopet.

J a c k s o n (spremljaje Garricka in zagledavši Artura): Grom! Artur! Niti besedice! To je on!

G a r r i c k: Zaročenec? Vraga!

Deveti prizor.

Jackson, Garrick, Artur (prišedši skozi zadnja vrata).

Artur (gredé spred): Kaj vidim? Garrick tu?

Garrick: Artur! Dá, ljubi moj branitelj!
Zdi se vam čudno?

Artur: Resnično —

Jackson: Gospod je bil tako prijazen —
(Tiho): Pomagajte mi vendar nekoliko.

Garrick (zasé): Pomagajte! Ko bi le vedel kako! (Glasno): Da vam torej povem, tole je: Povabil me je gospod Jackson in me prosil, ne vem li kakšne pomoči, da oveselimo njegovo hčer in jo rešimo melankolije, ki jo tare tako pogostoma. Upa namreč, da bi deklamacije mogle blágo delovati na otožni duh mlade neveste.

Artur: In vi se niste premišljali, to vem. Oh! dá, prosim vas, za gospoda Jacksona, za Marijo, storite vse, karkoli vam je mogoče, z vso svojo skrbnostjo, z vsem svojim talentom.

Garrick: Ali, dragi prijatelj, vi vsaj veste bolje nego kdor si bodi drug, da mi ni mogoče, danes posebno ne —

Artur: Če ne zanjo, storite to zame, za branitelja lady Herweyeve!

Garrick: Lady Herweyeve!

Artur: Še eno uro, in začela se bo odločilna seja.

Garrick: Jenny! Kaj bi ne storil zavaljo tebe? Oh! Ne zamerite, da sem se opotavljal tako dolgo, Dà dà, takó mora biti. Poskusil bom. Prišla mi je neka misel!

Artur: Jeli?

Garrick: Prešnilo me je nekaj, kakor — pa pustiva to; med tem ko bote vi kot advokat delali zame, med tem bom jaz tule delal za vas. Z Bogom, gospod Mallam, z Bogom gospod Jackson. (Arturu): Ne pozabite, da držite v svoji roci srečo Davida Garrika.

Artur: A vi srečo Artura Mallama.

Garrick: Tule moja roka, Artur! Vaša nevesta je, in moram vam jo pridobiti, vam, ki bote dali meni mojo Jenny. Z Bogom. (Odide skozi zadnja vrata.)

Deseti prizor.

Jackson, Artur.

Artur: Ah! Da se nama posreči!

Jackson (zase): Hvala Bogu — ničesar ne vé. (Glasno): Kakšna je torej vaša misel, Artur?

Artur: Sreča velika, da nam je obljubil Garrick svojo pomoč. Vsi vaši milijoni bi ga morabili ne bili omajali.

Jackson: Dà, moškega srcá je. Tedaj, vi imate upanja?

Artur: Najlepšega upanja! Ali mene čas drvi. Tule je loža za Conventgarden. Prosim, izročite jo gospodični Mariji. Naj ne dvoji o moji vdanosti. Kakor hitro opravim svoje, pridem po vas. (Odide skozi zadnja vrata.)

Enajsti prizor.

Jackson, zatim Edita.

Jackson: Ubogi Artur! Kako dober je! Ah! da bi nikdar ne izvedel prav, kaj je moji hčeri. Ah! da bi mogel jaz uničiti to nesrečno skrivnost, ki me veže na Garricka. Ali kako bo to mogoče? (Editi, ki nastopi nagloma od desue): Kaj je, Edita? Kaj se je zgodilo?

Edita: Zgodilo se je, gospod, da se še tresem po vsem telesu. Gospodična —

Jackson: Govori!

Edita: Skozi mala vrata iz vrta, ki so proti ladjišču —

Jackson: Ne muči me!

Edita: Odšla je gospodična, rekši naj grem za njo; bila je zbegana, vzbunjena —

Jackson: Dalje! Dalje!

Edita: Zastonj sem jo prašala, kam hoče iti, ni mi dala niti odgovora.

Jackson: Končaj že vendar!

Edita: Šla je pred mano. Kar naenkrat stopi h kapitanu neke holandske ladje —

Jackson: Kakšna misel je ta zopet!

Edita: In govorila je čisto tiho ž njim.

Jackson: Čisto tiho!

Edita: Toda med tem sem pa čula jaz, od mornarjev, da bo ladja v treh urah odjadrala proti Ostendi.

Jackson: Božja groza! Tega sem se bal! Hoče li v Brügge, v samostan, k svoji teti?

Edita: Pa kar me vznemiruje najbolj, je to, da, odkar se je vrnila v svojo izbo, spravlja svoje reči, in piše pisma, zdi se mi, da vam.

Jackson: V samostan! Da ubeži misli, ki jo preganja, hoče zapustiti svojega očeta! Oh! nemogoče! Ni li tu še drug uzrok? Ne morem je razumeti. Ravnokar je htela v gledališče — a zdaj v samostan. Ah! moj Bog! Ne moramo li se bati za njeno pamet? Garrick bi tedaj ne zadostil, edino pravi zdravnik bi mogel —

Strežaj (naznanjevaje): Doktor Robin!

Jackson: Robin! Robin! Ne poznam ga. Pa nič ne dé, sama božja previdnost mi ga je poslala v tem le trenutku. Naj pride. (Strežaj odide.) Ti, Edita, pojdi in pazi na Marijo. Ti mi odgovarjaš zanjo. Zapovej, da se zapró vsa vrata brez njene vednosti, da ne more nikamor iz hiše. Oh! ne smem je izgubiti ne, svoje hčeri! Hiti!

Edita: Da gospod, dá; naj se nas Bog usmili!

Dvanajsti pizor.

Jackson, Garrick, Strežaj.

Strežaj (z Garrickom, ki je preoblečen v starega zdravnika): Doktor Robin!

Garrick: Ah! Vi ste sami? Jako dobro! (Stopi spred, Jacksonu na desno. Strežaj odide.)

Jackson: Ta glas! Ta hoja!

Garrick: Kaj vraga! Jaz sem!

Jackson: Ali ta podoba?

Garrick: Podoba doktorja Robina!

Jackson: Je li mogoče? To ste vi — še zdaj mi ne gre v glavo.

Garrick: Tedaj izkušajte, da vam pojde v glavo. Za vsacega tule sem doktor — pa saj resnično tudi ne vem, zakaj bi ne bil doktor, kakor kdo drug. Igral sem že dosti težjih nalog.

Jackson: Na mojo vero, ne spoznal bi vas nihče!

Garrick: Ravno po tem bi me bili morali spoznati. Ali, znano vam je, da ne smem gubiti časa. Hitite, oglasite me pri vaši bolnici, in da nihče ne pride motit najinega pogovora.

Jackson: Od trenutka do trenutka se le bolj čudim.

Garrick: Mesto da se čudite, tecite kamor sem vam rekel.

Jackson: Prav pravite — ah, ubogo moje dete, na vagi je njen in pa moj dušni mir! (Odide na desno.)

Trinajsti prizor.

Garrick (sam).

Kakšne čudne reči sem se lotil! Ta dragi Artur, zanj je to! Oh! Kako bi bil le mogel odreči mu! Ne, ne neham, dokler ne pridem do kraja. Le malo trenutkov imam prostih, ali našlo

se bo besed, ki bodo zadušile dekliške strasti. Pa kam mislim! Če lady Herweyeva ne dobi jutri zjutraj mojega vsakdanjega pisma, kaj si bo mislila? Pa še celo v takihle okolnostih! Hitro par vrsta! (Stopi k mizi, komor položi palico in klobuk.) Pozneje bom pripisal uspeh denašnje obravnave, in v dveh urah more list biti na potu. (Sede in piše): „Preljuba Jenny! čez par ur se bo odločila najina sreča, in jutri zvečer, tako si mi obljubila, boš ti v Londonu. Danes, kakor vsak dan, naj ti poroči tale listek, da trpim, da čakam, naj ti poroči, da je Garrickovo življenje na vekomaj tvoje, naj ti poroči premila duša, da ljubim le tebe, da za Garricka ni ženske niti na zemlji niti v nebu, razun tebe! Tvoj Garrick.“ (Zloži list): Predno pojdem v gledališče poslal bom list. Nekdo gre — mlado dekle, brž ko ne. (Vstane, spravi list v žep, in vzame palico in klobuk.) Igrajmo dobro! (Opazivši Marijo): Resnično jako lepa! škoda za ubogo dete!

Štirnajsti prizor.

Garrick, Marija.

Marija (prišedši iz svoje izbe z desne. Zase): Oče žele in me prosijo! ne morem jim odreči,

morebiti je to zadnja želja, ki jim jo morem izpolniti. (Glasno): Gospod!

Garrick: Stopite bliže, drago dete. Nikarte se tresti tako jako.

Marija (zase): Kako star je! (Glasno): Sedite gospod, vidi se, da ste trudni.

Garrick: Hvala, ljubo dete, nisem tako truden, kakor se vam zdi. Pa naj bo! Vaša ponudba je znamenje dobrega srca. In tako vas je minul strah pred doktorjem. Ah! to je že tako; medicina ima že ta privilegij, da prestraši najpopred; dà, dà mi prestrašimo najpopred! Pa držimo se navadnega reda. Prosim vašo roko? Hm! hm! žilica bije jako počasi za tako mlado kri!

Marija: Gospod!

Garrick: Ah! Vi se tresete zopet, ker sem govoril medicinski. No, trudil se bom, da bom tako malo doktor, kolikor le mogoče, ne bom vam rekel niti ene besede latinske — in to je gotovo dokaj, mar ne? Tedaj počniva z najvažnejšim — vas li boli včasih glava, kaj? da, ali mesto boleznim ni tule, ampek v srcu, brž ko ne?

Marija: Gospod!

Garrick: Nu, nu, zato ni treba, da vas oblija rdečica. Hotel sem reči, da je srce najbolj občutljivi kraj; v vaših letih ga obhajajo včasih nemei, tesnobe, da utriplje, da ga duši. Pa ne

zamerite, ljubo dete, prav ste rekli poprej, v mojih letih je človek slabih nog. (Odloži palico in klobuk ter naprej pomakne fauteuil od mize. Med tem je Marija vzela drug stol zase. Oba sedeta.) Tako, a zdaj me pogledjte enkrat prav v obraz. (Ona se obrne k njemu s pobešenimi očmi.) Ne, ne tako, vi pobešate glavico, in jaz ne morem videti vašega obraza, ki je tako lep. (Zase): Krasno dete! (Ona ga pogleda.) Ah! tako je bolje. Ali vaše oči so nekoliko zarudele — tedaj se jočemo včasih?

Marija: Ali —

Garrick: Da, razumem: muhe, žalosti mladih deklet — obleka slabo skrojena, počasna šivilja, reči jako imenitne! — A vaše spanje? Spimo li kaj? Ne ravno mnogo, jelite? mislil sem si. Zdaj pa poglejva nekoliko, kaj je vsemu temu vzrok. Iščiva skupaj. Kako dolgo smo že bolehní?

Marija: Jaz — ne pomnim prav —

Garrick: Ne od določenega časa, to je manje nevarno, in po vsem tem ne bom napčno sodil, če porečem, da je fantazija, dejal bi, edina bolehná. Ženin morebiti, kakoršen nam ni vseč? To je nekaj jako grdega, ženin, ki nam ni vseč!

Marija: Oh! Nikarte misliti. Sir Artur je temveč —

Garrick: Ah! zove se sir Artur? Že ime je jako prijetno. Ne bili bi si lepšega mogli najti v najlepšem romanu —

Marija: V romanu! gospod, jaz ne čitam nikdar romanov.

Garrick: Delamo jih pa, morebiti. Varujte se — lastni romani so še bolj nevarni, človek jih prečita le prevečkrat, nauči se jih na pamet — naj jih vrag izruje odtodle. — Tedaj, vaš ženin je krasen!

Marija: Ne pravim ravno, ali —

Garrick: To se pravi: Pustiva to. Brhek je, ljubeznjiv, dober, duhovit, ali — na svetu ni strašnejše besede nego je ta „ali“.

Marija: Ali zdi se mi jako čudno —

Garrick: Pri zdravniku se vam nič ne sme zdeti čudno. Da pride resnici na dno, dober mu je vsak pomoček! — Kolikor sem tedaj mogel videti dozdej, tare nas neka velika otožnost. Nismo li storili nič, da se je iznebimo, te grde otožnosti? Zabave s prijateljicami iz otročjih let na primer? Ah! da, razumem, v letih smo, kjer se boji srce komu zaupati svoje skrivnosti, ker skrivnosti rastejo z nami vred, in so toliko važnejše, kolikor večji smo mi. A ples? Ah! ah! ah! vi se smehljate?

Marija: Dà, spominjam se, kako rada sem nekđaj plesala.

Garrick: Nekđaj! Kakšna je ta beseda! Nekđaj! Imate li vi mar kakšno preteklost? Vaša leta nimajo družega nego prihodnost! In napčno je bilo, da ste se odrekli plesa. Plesali bomo tedaj, jelite? Nič lepšega, nič zdravejšega nego to! — Pa pojdiva dalje. Imamo še drugih lepih reči — gledališče na primer — ah! ah!

Marija: Gospod!

Garrick (ki jo je prijel za roke): Udarci žile se drvé — da; gledališče nam ni neprijetno: (Zase): O krasne rudečice! (Glasno): No, vi ne odgovarjate?

Marija: Resnica je gospod, v Londonu mi je gledališče edina zabava.

Garrick: Ah! Zdaj smo našli ta roman Roman pri svetilnicah, in gotovo, slušaje ono, kar imenujejo klasična dela Shakespearova, naša glavica rogovili, pred očmi nam ni družega nego čudežne domišljije, poetični prizori. Po mislih nam gre, kako sladko bi umirali v kakšnem brlogu v kakšni rakvi, živi zazidani. A mož, ki bi ga morali vzeti, dober, pošten, resnično ljubeč, ker misli na našo pravo srečo, a ne, kako bi nas umoril s strupom, ta ni za nas: proč ž njim, kričimo, to je profanacija! in iz dna srca molimo

za rešilni udarec, ki nas bo rešil vseh naših bolečin! eh! eh! eh! eh!

Marija: Gospod! To norčevanje —

Garrick: Nikakor ne, to je zdravilo. Jaz le študiram bolezen, to vam je cela reč. Preiskati moram rano, če jo hočem zdraviti.

Marija: Kaj mislite tedaj vi o tragediji, o mojsterskih delih naših prvih pesnikov?

Garrick: Da vam povem prav kakor je: Mene zanimajo le mojsterska dela moje kuharice — in ne bilo bi mi neprijetno, ko bi videl, da se tudi vi spustite v nekoliko bolj materijalne kroge.

Marija: Nič vas torej ne gane — niti obup Ferdinandov —

Garrick: Oh! Ferdinand! Ferdinand! Zakaj ni ostal doma, pa bi se mu ne bila razsula ladija.

Marija: Ah! Gospod!

Garrick (zase): Kako se užiga njen pogled!

Marija: Vi ne trepetate, če le pomislite na Kalibana!

Garrick: Kdor hoče videti take grdobe, ni mu treba hoditi v gledališče. Le preveč jih je v človeškem društvu, ah! in vsake vrste.

Marija: Ali vsaj ljubeznivost Arielova?

Garrick: Zdi se mi jako smešno pri ubogí pari, ki so jo držali petnajst let zaprto v škripcih.

Marija: Ah! moj Bog! Ali meni je ljubša, stokrat ljubša moja bolezen nego tolika neobčutljivost. Kaj, nikdar vam ne kane niti ena solza pri teh stresajočih prizorih.

Garrick: Da, da, kader je vse končano, tedaj se mi včasih stori milo, in posili me solza — da sem vrgel denar na take sanjarije in laži.

Marija: Laži! A naši najizvrstnejši igralci?

Garrick: Moj Bog! Najizvrstnejši igralci niso nič drugega nego najumnejši hinavci! (Zase): Kako ji mesarim to ubogo srce! (Glasno): A Garrick, Garrick je prvi hinavec.

Marija: Oh! Ne govorite tega. Garrick! Njegov talent, njegov ženij ni li cvet vzvišene duše? In kje je ženij kakoršen je Garrick? Spomnite se le, kako kot Macbeth kliče zdravnika! Vi gospod! vi ste zdravnik — spomnite se, kako se zasade v srce besede, ki jih zakriči Garrick:

„Tedaj ne veš lekú za strašno to gorje,
Ki stresa dušo mi, razjeda mi srce!“

Garrick (zase): Kako je to izgovorila — čudovito!

Marija: Garrick! Garrick! tako lep, tako strašen, tako nježen! Kot Rikard grozen kakor

tiger! Kot ljubljenec Mirandin mil in krotek kakor dih poletne sape! Kot Koriolan vzvišen kakor svetost otročje ljubezni — kot Othello mošk, strasten do umorstva — a velik kakor svet kot Cezar!

Garrick (zase): Kakó je lepa!

Marija: Garrick, ki nas gane na smeh in na jok, on ki ga čujemo celó kadar molči — ki ga vidimo vekomaj, če smo ga videli le enkrat — Garrick, čegar spomin se vdolbe tule v gorečih črkah, spomin, ki žge, ki grize — oh! ali ki edini zamore osrečiti!

Garrick (ki je vstal ter jo občuduje): Ah! Taka hvala iz takih ust, iz take duše!

Marija: Je li mogoče, da je na svetu kdo, ki bi ne razumel tega mogočnega tolmača vsega, kar je krasno, kar je vzvišeno! Oh! meni se zdi, da ga čujem neprenehoma. O, ko bi me poklical k sebi? Oh! kako sladkó bi bilo slušati njegov lepi, rezki glas, kakó sladkó bi bilo ž njim živeti — trpeti ž njim, veseliti se ž njim. Bila bi radost čeznatorna! Oni večer sem ga poslušala, in njegova duša se je izlivala v mojo dušo. Hamletov meč toliko, da ni bil nad nama in vendar sem tožila kakor Ofelija, da je daleč od mene. Ah! zakaj ga ne morem poklicati s sladkimi besedami Julijinimi, in mu reči kakor ona:

„Je li to sladka govoricica tvoja?
 Je li to mili tvoj pogled? Oh! reci,
 Si li ti? Dà, on je, Romeo!“

Garrick (ki je med tem pozabil svojo nalogo, in snel baroko, in ki nazadnje očaran pade na kolena pred Marijo):

„Bil glas je njen! Dà, ona je! Govori,
 Oh! govori dalje, angelj ti nebeški!“

Marija (strmé): Romeo! Garrick! Ah!
 (Zgrudi se na stol.)

Garrick: Dà, Garrick, ki je pred tabo na kolenih, ti ga občuduješ, praviš? Ali on ni videl nikdar nič tako krasnega, nič tako občudovanja vrednega, kakor tebe, kadar ga obsiplješ s pohvalami kipečega entuziazma! — Odprle so se oči, govoriti hoče.

Marija (zavedevši se): Kje sem? Kaj je to bilo? Noč je, ni li? Vi — ti — Oh! ne, nič več ni noči; Romeo, daní se. Ah! Garrick!

Garrick: Dà, Marija, pred tabo na kolenih — na kolenih pred angeljem!

Marija: Oh! vstanite — meni se je zmešalo — a vi, vi veste vse.

Garrick: Marija, preljuba Marija, dà, izvedel sem vse. Oh! odpusti, odpusti mi — danes, glej, je Garrick slabo igral svojo nalogo — zra-

ven tebe je pozabil vse. Bila si tako neskončno lepa v navdušenosti svoji! Tvoj glas mi je šel v srce, kakor trepet nebeške strune, in jaz te blagoslavljam, ker biti občudovan od tebe, razumljen od duše tako vzvišene, tako nebeške, to je sreča čez vse sreče!

Marija: Sreča! Garrick je srečen po meni! Prišel je ta trenotek, ki sem ga, nevedé zakaj, klicala tolikrat! Oh! moj Bog! hvala tebi, da si ga osrečil po meni! Ali zdaj pa ostaneš pri meni, in ne zapustiš me nikdar več!

Garrick: Nikdar, Marija! ker živeti hočem, in moje življenje si ti!

Marija: Počakaj le, da si vravnam svoj spomin. Dà, takó je, ena ladija odhaja danes — in morala bi ž njo — v samostan! Ne, ne pojdem ne. Ti razumeš, da ne pojdem, da ne morem iti, ker sem potrebna za tvojo srečo. Počakaj me, prosim, le trenotek, en sam trenotek. Oh! oh! sem li srečna, ali sem pa zblaznela! (Odide skokoma v svojo izbo.)

Petnajsti prizor.

Garrick (sam).

Šla je! Zapustila me je. Oh! ali prišla bo zopet nazaj, ker moje življenje, moja sreča je ona. Marija, premila Marija, ti si moj raj, moja nebesa! Še mi doní v ušesih sladki glas, ki si izgovorila ž njim moje imé. Oh! nikdar se mi ni zdelo tako lepó! Marija, moje zlato, moja nebesa!

Artur (zvunaj): Garrick! Garrick!

Garrick: Strela božja! Artur! (Vrata se odpró.) Iz nebes na zemljo!

Šestnajsti prizor.

Garrick, Artur.

Artur: Victoria, dragi Garrick! Lady Herweyeva —

Garrick: Lady Herweyeva!

Artur: Je svobodna!

Garrick (zase): Svobodna! A jaz —

Artur: Zdaj ste srečni, dragi prijatelj, zdaj ste dosegli vrh svojih željá!

Garrick (ki komaj zakriva, kako je zbehan) :
Dà, dà, gotovo. (Zase): Oh! milost Božja!

Artur: Ali kaj vam pa je? Kaj če ta
oprava, to zbegano lice?

Garrick: Nič, nič, igral sem ravnokar táko
nalogo —

Artur: Razumem — a Marija? Pa saj mi
ni treba prašati vas, kakó je prijateljstvo vaše —
jaz sem vam zaupal.

Garrick: Dà, dà, gotovo, in prav je bilo
da ste zaupali Garricku — vaše zaupanje je bilo
na pravem mestu! Ali ni še reč končana. — Pro-
sim vas, ljubi prijatelj, pustite me, treba mi je,
še nekoliko trenutkov, da izgotovim svojo nalogo.

Artur: Puščam vas — zahvaljujem pa se
vam v naprej za vse karkoli bote storili.

Garrick: Pozneje, pozneje, saj bo kmalu.
— Pojdite, prosim vas, vrnila se bo tale hip.

Artur: Če le ni drugač — (odide na zadnja
vrata.)

Sedemnajsti prizor.

Garrick (sam).

Garrick: Artur! dà, zaupal mi je, ravno
tako kakor njen nesrečni oče. Oh! a ti Jenny!

(Kleknivši na eno koleno.) Oh! odpusti, odpusti mi! Bile so le sanje! Strašne sanje, a prebuda je le še strašnejša! Oh! moja glava, uboga moja glava! — Ne! srcé, umiri se, bodimo pokojni! Nisem li jaz mar komedijant? Ne moram li znati brzdati svojih občutkov? Ne moram li dostikrat ljudstvu kazati obraza brezskrbnega in veselega, ko imam v srcu smrt? Kaj vraga! takšen je moj posel! Tukajle pa mi veleva dolžnost neogibna, sveta! Ali kako? Kaj mi je reči? Kaj mi je storiti? (Začuvši hojo): Milost božja! Tu je! (Oziraje se, opazi na mizi butiljko): Ah! Vina! (Stopi naglo k mizi, in si natoči ter se naenkrat počne držati kakor človek ki se opijanjuje.)

Osemnajsti prizor.

Garrick, Marija.

Marija (zase, prihajaje): Zakaj me je bilo neki strah, srečati očeta? A Artur — nanj ne smem misliti. Oh! ali kako bi bila mogla zapustiti London, ki je domovina umetnosti, domovina vaša Garrick, ki je — (vzdignivši oči, zagleda Garricka, ko goltno pije Portsko vino, in obstoji strmé.) Ali — kaj pa delate?

Garrick: Oh! ne zamerite, gospodična — utrudil sem se bil, opešal sem, in nekoliko kupic tegale Portskega vina, ki je na mojo vero izvrstno in pa močno! Ah! vaš vrli oče vé vinu ceno, kakor se vidi — eno butiljko tegale, pa bi se zvrτέlo najmočnejši glavi. (Toči.)

Marija: Kaj?

Garrick: Dà, ker ta scena, ki sva jo ravnokar igrala, me je razdražila, upehala, in — vi mi dopuščate —

Marija: Igrala sceno?

Garrick: Nu da, in le glejte, vi sama — niste še prav v redu — vsa vneta ste, zbegana — dà, to vam je ta tragedija! (Pokazavši na butiljko.) Ne bom vam ravno nudil —

Marija: Oh! ali to je šala!

Garrick: Šala?

Marija: Ker slednjič ste to vendar vi, Garrick — in zdi se mi, da mi doni v srce še zdaj vaš sladki glas, ko ste mi ravnokar, tule prisegali —

Garrick: Prisegal! ah! da! Kaj pa da! prisegal — prisegal sem pač že množini drugih, prosim vas, Julijeti, Mirandi, in pa tropi knjeginj vojvodinj, ki bi se vse skupaj mogle skriti pred vami. (Pije.)

Marija: Niso li to sanje, ki me mučijo?

Garrick (izpije ter se oddahne): Nà! zdaj pa že bo! in zdaj bi mogel zopet poprijeti najino sceno, zdaj sem se nekoliko okrepčal, in mogel bi igrati do jutra — vse po vrsti — kavalirja Jakoba, ki obropuje potnike zjutraj, a rešnje Angleško zvečer. Hej, Fallstaff, duša moja — še en požir! (Pije.)

Marija: Milost božja!

Garrick: To je čudno! Bolj kò se krepčam, bolj gorim. Tako ravno treba! Stojmo nekoliko, stojmo, kje pa smo bili? Ah! da, ravno pri onem trenutku, ga že imam, pri onem trenutku, ko se naš Jago, ker to je pravi Jago, ki ga igram zdajle, ko se naš Jago vname za ono ubogo deklino, ono nedolžno golobico, ki je Shakspearu in pa — njegovemu lepemu tolmaču žrtvovala staroga očeta, čegar edina sreča je bila, in pa zaročenca, kteremu je bila dolžna vso svojo hvaležnost — dà, svojo ljubezen, svojo hvaležnost — dà, dà, ker zdi se mi, kakor da se spominjam, da ji je bil rešil njenega očeta, kakor je rešil mene samega; oh, on bi rešil celi svet, ta vražji svat! Tedaj, mislimo se dobro v situacijo. (Stori omahovaje par korakov proti Mariji, ki se umakne.)

Marija: Kaj? Oh! ali potem takem Garrick ni vreden onih občutkov, ki jih vzbuja v srcu drugih? Njegovo srce, tako goreče, na videz tako

polno nježnosti in miline, tedaj ni v stanu gojiti v sebi občutkov resnično blagih?

Garrick (zase, osupnen): Kakšna misel! Ah! odpusti Jenny! (Glasno): Oh! postojte vendar par trenutkov! Kako ste nagla! Kakó ste zdelali tega ubogega Garricka! — Naj igra on v gledališču, in včasih tudi v kakšnem salonu, da zdravi mlade bolne gospodične; ali vrnivši se domú, postane dober, miren mestjan, prav kakor kdo drug. V svoji hišici — sedi potem zaljubljen — ah! ali dà — zaljubljen kakor kakšen pošten gospodar. In glejte, vam že morem zaupati to skrivnost, povedati jo prav natihem: Nekje je neka imenitna in vrla gospá, katero on ljubi, katero obožuje, katero ceni nad vse, še celo nad Portsko vino. Žena, žena, brez ktore bi on ne bil nič, kar pa malo prej ni zadržalo istega Garricka prisegati vam na kolenih. (Zase): Peklenska muka! (Glasno): Prisegati vam — ah! bila ste tako lepa! in on je bil ves v svoji nalogi!

Marija: Oh! ne! nemogoče je to! Meni se je zvrteó v glavi!

Garrick: Ah, dà! vi menite, da je to nemogoče, da moje srcé ne more poznati resnične ljubezni! Lejte si to mladino, ki pravijo, da je tako lahkoverna! (Iskaje po žepih.) Ali počakajte, imeti moram — dà — nekje moram vendar imeti

nekaj — Ah! glejte dokaz, tu vam je dokaz — (Nášedši list, pisan Lady Herweyevi.) Berite!

Marija: Oh! ne, ne, ne morem vam verjeti —

Garrick (molé ji list): Eh! če se ne more verjeti, tedaj se bere -- (Marija neče prav). Berite vendar!

Marija (vzame list in bere): Jenny!

Garrick: Jenny, vam ni imé Jenny. Tu vašega imena ni, če se ne motim, ker jaz vas obožujem, pa vam niti ne vem imena; to je vendar čudno!

Marija: (ponavlja): Jenny!

Garrick: Berite dalje, berite do kraja. (Zase, med tem, ko čita Marija): Oh! odpusti! odpusti mi Jenny! Tudi danes bo tvoje imé srečen talisman.

Marija (čitaje glasno konec lista): „Naj ti poroči premila duša, da ljubim le tebe, da za Garricka ni ženske niti na zemlji, niti v nebu, razun tebe!“

Garrick: In to je podpisano — lastno-ročno —

Marija: David Garrick! (Podá mu list, obrnivši ná stran glavó.)

Devetnajsti prizor.

Prejšnja. Artur, (potem) Jackson.

Garrick (Arturu, ki se prikaže zadaj): Eh! Pojdite sem! pojdite sem, preljubi moj Artur! Vi premili moj advokat, ste zmagali v moji pravdi, jaz pa sem med tem dal majhen nauk vaši nevesti — majhen nauk v deklamaciji, ki je imel nenavaden vspeh pri naši ubogi bolnici — ah! krasen vspeh! (Gre omahovaje k mizi.)

Marija (zagledavši očeta, ki vstopi, in obesivši se mu okoli vrata): Ah! moj oče!

Jackson: Kaj pa je, dete moje?

Artur: Gospodična, kaj če to reči?

Marija: Nič — nič — ali če me ljubite, če opravila gospodu Arturu dopuščajo, vrnimo se v Northumberland.

Artur: Je li mogoče! Dà, šli bomo!

Jackson: Ali, drago dete —

Marija: Oh! dà, dragi oče, dà, in pa pred ko mogoče. Jaz moram zapustiti to mesto, vrniti se v samoto takó prijetno, takó milo, tam bom daleč od goljufnih slepotij, srečna s svojim očetom, (podavši Arturu roko) srečna s svojim možem. Artur ji poljubi roko.)

Artur (Garricku): In to srečo zahvaljujem vam, Garrick. Pa kaj vidim — drži se komaj kvišku!

Jackson: Resnično! (Zase): Uboga reva ta ga imá!

Garrick: Kar se tiče gospodične, bodite brez skrbi. Kakor hitro pride v svojo samoto, pozabila bo gledališče, ki včasih tudi ni nič drugega nego samota, in srečna bo v svoji samoti, in vi tudi papa Jackson, v svoji samoti, ker samota in pa Portske vino kakoršno je tole, eh! Ker vi papa Jackson, vi veste vinu glas, vi veste, kaj treba grlu, in če vam ni mar za Shakespeara, mar vam je, kakor se vidi, za dobro vino in tole, tu le je bilo izvrstno!

Jackson (stopivši par korakov proti mizi): Ali niti kaplje nisem bil pustil v butiljki!

Garrick (živo in tiho Jacksonu, ktereга ustavi): Niti besedice, če ne, je izgubljeno vse!

Jackson (strmé): Ah! (Vrne se k hčeri.)

Artur: Dragi Garrick, kakó ste se mogli tako spozabiti? In vaša igra drevi? Kaj bote počeli?

Garrick: Pah, moja igra! Igral jo bom, kakor sem igral sto drugih, naj vas ne bo strah,

to je moj posel. Glavno je bilo, odigrati tole igro, ki ni všeč niti vam, niti gospodični, zato, ker me ne razumeta. In prav je tako! Kolikor manje me razumeta, toliko bolje je igrana.

Konec.

